

METODIKA VÝUKY K ZÍSKÁNÍ SPECIALIZACE

Umí postavit stan, zacházet s nožem, sekerou a pilou. Ví, jak správně uložit věci v batohu, zná obsah krabičky poslední záchrany. Umí postavit 5 druhů ohnišť a zahladit po nich stopy. Pozná zvířata a dokáže o nich říci základní informace. Zná a umí použít pochodové značky.

DOLOŽENÍ SPLNĚNÍ

SPECIALIZACE:

- vědomosti z jednotlivých učebních okruhů ověří vedoucí na vhodných akcích (výlet v přírodě, tábor apod.)
- zápis v kronice o splnění specializace – datum, místo, podpis vedoucího
- vyplněný formulář o splnění specializací MH odevzdaný v kanceláři OSH

UČEBNÍ OKRUHY - OBSAH:

1. Stavění stanu
2. Zacházení s nástroji
3. Správné uložení věcí v batohu
4. Krabička poslední záchrany
5. Ohniště
6. Zvěř
7. Pochodové značky

Praktická část:

1. Přeseká kůl o minimálním průměru 10 cm.
2. Do torny vloží správné věci v časovém limitu.
3. Na obrázku pozná 3 ohniště, 3 stopy, 5 zvířat.
4. Prokáže znalost pochodových značek.

DOPORUČENÁ LITERATURA:

- Brožura – Učební texty pro vedoucí a instruktory
- Hasičské noviny (dále uvedeno jen jako HN)
- Rádce vedoucího MH
- Příručky „Zálesácký rok“, „Děti, vedoucí, volný čas“

1. STAVĚNÍ STANU

VLASTNÍ STAVBA STANU

- Vyhlédnuté místo pro stan by nemělo být z kopce a mělo by být co nejvíce rovné (pokud nechcete zažít bezesnou noc).
- Nejdříve rozložíme podlahku stanu tak, aby ležela spodní (většinou gumovou) část na zemi. Tuto část pak upevníme kolíky k zemi.
- Kolíky se zatloukají ne svisle, ale tak, aby směřovaly od stanu a se zemí svíraly úhel cca 45°. Při tom dbáme na to, abychom stan ani nepřepínali, ani nedopínali – prostě „zlatá střední cesta“.
- Nyní vztyčíme ve stanu (někdy na stanu) tyče, které předtím složíme dohromady.
- Rozložíme tropiko a přehodíme ho přes stan. Při tom se přesvědčíme, že tam, kde jsou předsínky vlastního stanu, jsou i předsínky tropika. Tak se vyhneme trapnému, ale frekventovanému omylu.
- Tropiko přivážeme ke stanu a můžeme ho začít vypínat. Ideální je vypínat tropiko současně z protějších stran, tedy úhlopříčně.

Vždy dbáme návodu od výrobce stanu!!!!

2. ZACHÁZENÍ S NÁSTROJI

NŮŽ

Základní bezpečnostní pravidla jsou obdobná jako pravidla pro práci s nůžkami, navíc však platí:

- pro děti je nejvhodnější nůž zavírací; nezavírací nůž může z pouzdra vypadnout, pouzdro se může poškodit, riziko poranění je mnohem větší než pokud je nůž uzavřen,
- nůž se nesmí nikdy použít jako zbraň (šermovat s ním), není určen ani na hry jako je házení do stromu nebo zabodávání do země – tím se nůž ničí a hlavně vzrůstá riziko úrazu,
- řezte vždy od sebe (tzv. od těla),
- při řezání dbejte na to, aby se v blízkosti nikdo nepohyboval nebo nestál.

SEKERA

Tak jako u pil i u seker existuje spousta velikostí a druhů. U všech platí stejné pravidla:

- sekeru podáváme ostřím vzhůru a topůrkem napřed,
- při přenášení směřuje topůrko k zemi a ostří před nás,
- aby sekera byla v dobrém stavu, musíme se o ni dobře starat, vždy po práci je třeba ji očistit, uložit na suché a bezpečné místo, chráníme ji před vlhkem,
- sekeru nikdy nezasekáváme do země či rostoucího stromu,
- při osekávání větví z kmene ležícího stromu sekáme po směru růstu stromu do tupého úhlu mezi kmenem a větví tak, aby sekera nebyla kmenem a větví sevřena; nezapomínáme na správný postoj (tj. na opačné straně kmenu),
- přeseknutí větve se provádí přímo na dřevě špalku, kulatině atd.; větve se nepřesekávají kolmo přes léta, ale zešíkma, aby neodlétaly.

PILA

Existuje mnoho typů pil (v dětském kolektivu jsou nejčastěji používané pila obloukovka s napínákem a ruční pilka zvaná ocaska), pro všechny však platí:

- aby pila dobře sloužila, musí být v bezvadném stavu, po práci je třeba ji vždy očistit, uložit na suché a bezpečné místo, u obloukovky povolit napínací páku, chráníme ji před vlhkem a při delším uložení ji naolejujeme nebo natřeme vazelinou,
- při práci na pilu netlačíme, sílu vkládáme do tahu, abychom neponičili nebo nezlomili list,
- přidržujeme řezaný předmět volnou rukou (obloukovku zapřeme o zem a břicho), která by měla být v dostatečné vzdálenosti od (pohybujícího se) listu pily – především je třeba dávat pozor na polohu palce,
- řezané dřevo je vždy nutné zabezpečit proti posunu, převážení a sevření listu pily tím, že ho vhodně podložíme, připevníme nebo přidržíme,
- řezeme vždy na podkladu (příčně položená kláda nebo poleno, „koza“

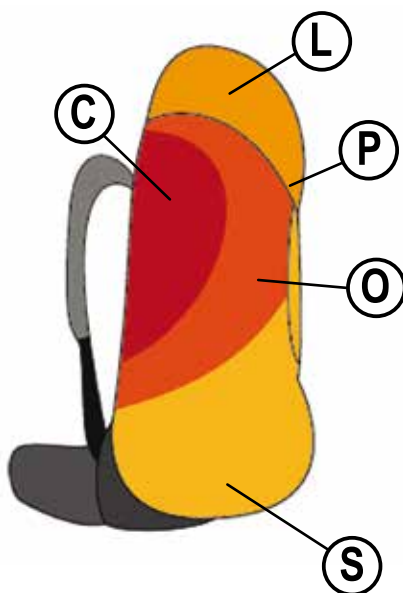
- apod.), a to vždy tak, aby byl řez veden vždy až za touto podložkou,
- pokud řežeme větší kus dřeva (velké větve, klády, prkna atd.) je vždy nutné, aby těm, kdo dřevo přímo řezou, někdo další dřevo přidržel a další případně přidržel odřezávané kusy,
- při přepravě je nutné list opatřit chráničem, aby nedošlo ke zranění osob nebo poničení majetku,
- někdy je chráničem list opatřen již od výrobce, postačí však obalení pevnějším papírem či látkou a ovázání provázkem,
- při přenášení pily ji držíme vždy tak, aby byly zuby obráceny k zemi.

3. SPRÁVNÉ ULOŽENÍ VĚCÍ V BATOHU

ROZLOŽENÍ ZÁTĚŽE V BATOHU:

- (C) těžké věci ve výšce hrudníku (jídlo, tyčky, voda)
- (S) středně těžké věci do spodní komory (spacák, oblečení, stan, boty)
- (P) příruční věci pod víko (mapa, bunda, baterka)
- (L) nejlehčí vybavení zepředu horní komory
- (O) ostatní vybavení do středu (oblečení)

Když vyrážím na túru, nejsem sbalený, pokud mám kapsy plné drobností tak, že mi padají kalhoty a navíc ještě nesu v každé ruce igelitku. Takhle nedojdete nikam!

TYPY A TRIKY

Do snadno dostupných kapes batohu dejte nejčastěji používané věci (pláštěnka, svačina, mapa, pití, časopis...).

Dříve, než začneme balit do batohu přichystané hromádky věcí, pokuste se zredukovat jejich množství/velikost.

Je dobré zaplňovat duté věci (např. ešus) a volná místa různými menšími věcmi (do ešusu jídlo), ideální jsou ponožky. S těmi ostatně nešetřete, to nohy vás ty dny budou nosit :)

Dáváte-li spacák dospod, zajistěte, aby při položení batohu nenavhlhl např. od trávy.

S batohem na zádech nesrážíme spoluobčany ani kompoty v obchodech, člověk si to vážně občas neuvědomí, takže pozor.

Batoh ležící na zemi má v ohrožení své přezky a spony, které pohorkám kolemjdoucích těžko odolají.

4. KRABIČKA POSLEDNÍ ZÁCHRANY

Krabička poslední záchrany (KPZ) by měla obsahovat:

- svíčku
- pár zápalek a škrátátko
- kousek březové kůry k zapálení ohně
- kousek papíru
- tužku
- kousek křídly
- jehlu a nit
- zavírací a obyčejné špendlíky
- knoflíky
- žiletku
- 2–3 různě velké hřebíky
- několik napínáčků
- polštářkové náplasti
- kus slabého drátu a provázku
- gumičky
- několik drobných mincí +50 Kč
- poštovní známku
- lístek s tísňovými telefonními čísly a číslem na kontaktní osobu obvykle přilepený na vnitřní straně víčka

Pokud uživateli nevadí, že bude krabička větší, může přidat další věci dle jeho představivosti, např.:

- kostku lihu (zabalenou)
- malou žárovku do baterky
- hroznový cukr v tabletě – zdroj energie (zabalený)
- hořčíkový zapalovač (namísto sirek)
- malý kompas
- tužkové baterie
- otvírák na konzervy
- signalizační zrcátko

5. OHNIŠTĚ

Ohniště můžeme rozdělit na:

- slavnostní ohniště
- užitkové ohniště
- hospodářské ohniště

SLAVNOSTNÍ OHNIŠTĚ

PAGODA

Má tvar jehlanu. Musí být postavena tak, aby dohořívající polena propadla dovnitř do těla ohně. Velké pagody se staví v několika patrech, ale lidí, kteří dokážou postavit mistrovskou pagodu, je velice málo.

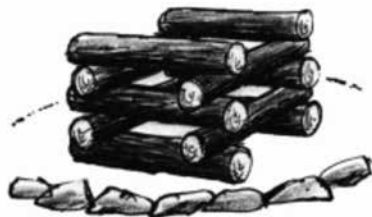
PYRAMIDA

Má tvar kužele a staví se ze štípaných polen. Uvnitř pyramidy je zatlučen kůl, okolo kterého se pyramida staví. Pyramida je vhodná pro menší tábory.

HRANICE

Staví se ve tvaru krychle. Oproti pagodě má určité omezení co do výšky stavby. Je vhodná pro střední tábory. Je to nejméně náročná stavba.

UŽITKOVÉ OHNIŠTĚ

KANADSKÝ KRB

Staví se za sychravého počasí pro malou skupinku lidí. Oheň se rozdělá před stěnou sbitou ze slabé kulatiny, která má za účel odrážet teplo jedním směrem.

OHEŇ V DEŠTI

Rozdělá se v rozpůleném polenu. Poleno, které budeme pálit, by mělo mít průměr alespoň 40 cm. Spodní polo-

vinu dobře zaklíníme kamením, aby se nepřevracela. Obě poloviny oddělíme kulatinou, aby vznikla mezera asi 20 cm. Uvnitř rozděláme oheň. Žárem se polena zevnitř rozpálí, a ač je to neuvěřitelné, tento oheň hodně hřeje.

OHEŇ NA SNĚHU

Někdy je tolik sněhu, že nemá smysl dohrabávat se na zem. V takovém případě rozděláváme oheň na roštu ze syrové kulatiny, kterou ještě podložíme syrovým chvojím.

STRÁŽNÍ OHEŇ

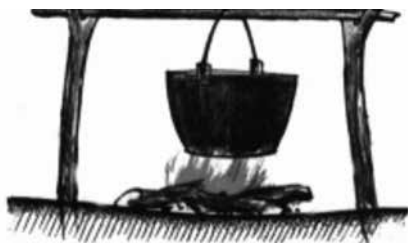
Tento typ ohně připravujeme ještě za světla. Rozděláme malý ohýnek, který nám vyrobí dostatek žhavého popela. Po setmění do popela přiložíme suché kulatiny a to až z pěti stran a konci k sobě. Oheň slabě hoří nebo jenom doutná. Je málo viditelný a přitom dá dostatek tepla. Dlouho vydrží.

HOSPODÁŘSKÉ OHNIŠTĚ

ZÁVĚS PRO JEDEN KOTLÍK

Vidlice pro závěs i hrazdu, na které je kotlík zavěšen, děláme vždy z mokrého dřeva listnatých stromů. Pokud nedodržíme tuto zásadu, může nás potkat nemilé překvapení v podobě polévky vylité v ohni. Podle zákona schválnosti to bude v okamžiku, kdy bude polévka hotová a děti budou stát v řadě s připraveným ešusem.

ZÁVĚS PRO JEDEN KOTLÍK NA ZMRZLÉ PŮDĚ NEBO KA- MENITÉM PODKLADU

Patříčně dlouhou syrovou větev důkladně zatížíme balvanem. Je výhodné udělat zářez na konci větve a uvázat liščí smyčku, kterou protáhneme pod balvanem a zajistíme – je to taková pojistka.

ZÁVĚS PRO VÍCE KOTLÍKŮ

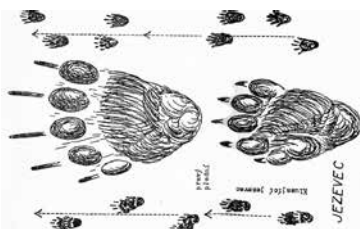
Pokud potřebujeme vařit ve více jak dvou kotlicích, pak je výhodnější používat jako hrazdu na zavěšení kotlíků železnou trubku nebo tyč.

6. ZVĚŘ

JEZEVEC LESNÍ

Jezevec lesní je našim největším zástupcem z čeledi šelem lasicovitých. Váží 10 až 20 kg. Měří do 75 cm. Snadno jej poznáme pro jeho příznačnou bílou hlavu se dvěma černými pruhy přes světlá (oči). Srst má šedožlutou s černými a bílými konci, hrubou a štětinatou. Břicho a končetiny jsou černavé. Postava je zavalitá, hlava zašpičatělá. Obývá mírné pásmo Evropy a Asie. Rozšířen je téměř v celé Evropě (včetně britských ostrovů) jižně od polárního kruhu a v celé Asii až po Japonsko na východě, po střední Ob na severu a po Izrael, Irán, Tibet a jižní Čínu na jihu. S oblibou vyhledává lesy prostoupené poli a lukami, kde nachází možnosti budovat své složité nory a do-

statek potravy. Jezevec vede noční způsob života, ale rád se v klidu též sluní. Na skrytých místech si vyhrabává velmi složité a propletené chodby, které vedou až 5 m hluboko a jsou dlouhé kolem 10 m. Na nejvzdálenějším konci má prostorný brloh, v němž samice vrhá mláďata. V brlohu udržuje jezevec úzkostlivou čistotu. Ze stravy se spokojí s různým hmyzem, sbírá slimáky, žáby, mršiny a tuto živočišnou stravu doplňuje lesními plody, kořínky, houbami nebo hlízami.

KUNA SKALNÍ

Kuna skalní si libuje ve skalnaté, volně porostlé krajině s mnoha úkryty. Nezřídka se kuny dají vystopovat i v blízkosti lidských obydlí. Oblíbeným kuním útočištěm jsou například půdy rodinných domů či rekreační objekty. Vyjimečně ji uvidíme i na stromě. To je výsada její blízké příbuzné - kuny lesní. Kunu skalní lze vidět v jižních oblastech Asie, střední a jižní Evropě.

Žije a loví většinou na zemi, mezi její oblíbené pochoutky patří hlodavci, menší savci, drůbež a vajíčka, která dokáže zručně vynést z hnízda či kurníku. Ve městech kuny konzumují i odpadky. V podzimních a zimních měsících tvoří její jídelníček z velké části ovoce. Pro hospodáře může být kuna skalní užitečná podobně jako kočka (loví myši), může však způsobit i nemalé problémy.

Ráda si totiž pochutnává na drůbeži a jejich vejcích. Zmizení několika vajíček však není to poslední. Pokud se Vám toto hravé noční zvíře ubytuje někde v baráku, můžete počítat s tím, že v noci bude dělat pěkný rámus. Hlavně pokud se dostane k nějakým předmětům, se kterými si může hrát. Nejen při lovu využívá své mrštnosti, obratnosti, odvahy a lstivosti. Díky stavbě svého těla se dokáže protáhnout i tou nejmenší skulinkou.

MEDVĚD HNĚDÝ

Původně obýval medvěd hnědý téměř celou Evropu a severní, centrální Asii a okrajovou oblast tropické Přední a Zadní Indie. V přírodě se dožívá 25 až

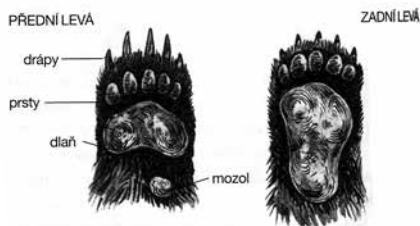

30 let, v zajetí však i 50 let. Vážit může od 80 do 800 kg v případě samce, v případě samice od 60 do 350 kg.

Medvědi jsou většinou samotáři, jsou aktivní ve dne i v noci. Denně spotřebují 10 až 25 kg potravy, je to všežravec. Ovšem nejčastěji žere maso, zbytek stravy je rostlinného původu, např. borůvky, jahody, maliny atd.

V ČR je medvěd kriticky ohrožený druh.

1x za 2 roky vrhá samice po 6–9měsíční březosti 2 až 3 mláďata, která mohou vážit i okolo půl kila. V zimě dodržuje „období klidu“ – jeho tělesná teplota klesá jen nepatrně, tudíž se neděje o skutečný zimní spánek.

PES DOMÁCÍ

Podle různých spekulací je pes asi nejstarší domácí zvíře. Mohlo to být tak před 12 000 lety, kdy člověk doby ledové, lovec mamutů, divokých koní, zubrů a praturů, se sblížil s vlkem, který stejně jako on sledoval cesty zvířecích stád. Snad to začalo tím, že některý vlk přijal sousto z rukou člověka, nebo tím, že člověk přinesl vlčí mládě a vychoval je v lidské osadě.

Člověk využíval psa jako pomocníka při lovu i jako hlídače, který upozorní na každého, kdo se přiblíží k táboru.

Člověk však nevyužíval psa jen pro lov a hlídání. Zdá se, že už v dávných dobách vybíral některé mutace psů a choval je dál pro své potěšení.

Jak v kulturách egyptských, tak v kulturách Inků a Mayů najdeme vyobrazené psy, které vyobrazují některá naše luxusní plemena.

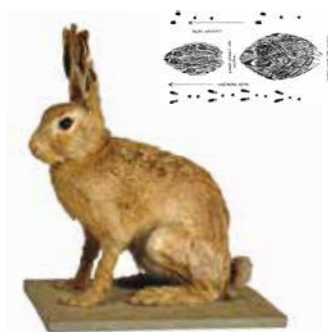

ZAJÍC POLNÍ

Zajíc je obyvatel stepních krajů a velice dobře se přizpůsobil životu v polích. Nehrabě si nory, ale dělá prohloubeniny v trávě nebo pod křovím. Odchází z ní při stmívání a vrací se s úsvitem. Aby při opouštění a návratu do svého „pelechu“ zamaskoval svou stopu, mění náhle směr v pravém úhlu a dělá dlouhé skoky různými směry až do čtyř metrů.

Samička rodí dvě, někdy tři mláďata.

Za příznivých podmínek může samice rodit až pětkrát za rok. Zajíc je výlučný vegetarián, kromě zelené potravy okusuje i kůru stromů a keřů. Má hlodavé zuby, kratší zčernalý ocas s bílou špičkou a dlouhé uši.

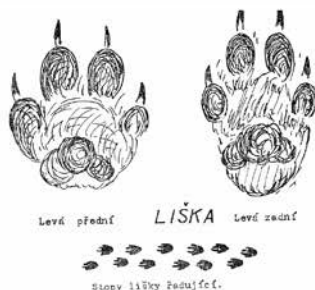
LIŠKA OBECNÁ

Lišku zná snad každý alespoň z pohádek a bajek, kde vždy hraje roli vychytralejší a lstivé bytosti. V přírodě však viděl lišku málokdo. Je plachá a člověku se raději vyhne. Přesto však žije na mnohých místech, dokonce i tam, kde bychom ji nečekali. Třeba ve městech. Liška má pověst lupiče kuřat i jiné drůbeže.

Její potravu tvoří hraboši a myši, žáby, hlemýždi, slimáci a hmyz. V určitých ročních obdobích žere liška i rostlinnou potravu.

Doba liščích námluv probíhá od konce prosince do února. Za 52 dní březosti porodí samice ve své noře obvykle čtyři mláďata. Trvá téměř měsíc, než mláďata začnou vylézat z nory.

Liščí kožešina byla vždy vyhledávaná. Kromě normálně zbarvených lišek se totiž objevují různé odchylky, mutace, které jsou značně cenné. Je to např. křížová liška, červená s černým pruhem přes lopatky, nebo nejhledanější stříbrná liška, leskle černá s bílými špičkami pesíků.

VLK

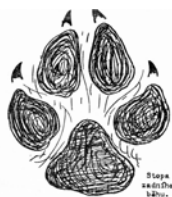
Vlk je jistě nejznámějším zástupcem psovitých šelem. Obývá většinu Evropy, mírnou Asii a Severní Ameriku.

Největší vlci žijí v lesních oblastech Sibíře a Kanady. Dosahují hmotnosti okolo 80 kg, výjimečně i přes 100 kg.

Mnohde byl už vlk zcela vyhuben, a to jen díky nepravdivému předsudku, že je to úhlavní nepřítel lovné zvěře a vůbec škůdce.

Na konci zimy, obvykle v únoru, nastává páření vlků. Za dva měsíce na to vrhne samice obvykle 4 až 6 mláďat.

Rodina tvoří smečku, která loví společně. V činnosti smečky při lovu se objevuje dokonalá souhra všech členů.

BAŽANT OBECNÝ

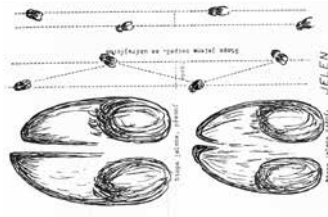
Samec bažanta patří svým zbarvením a velikostí k nejnápadnějším ptákům naší krajiny. Největší část těla je pokryta hnědě až medově zabarveným peřím s černými konečky. Letky jsou zabarvené šedozeleně. Krk tohoto nádherného ptáka zdobí výrazný bílý lem, který odděluje hnědavou hrud' od modrozeleně zbarvené, kovově lesklé hlavy. Mimo to ho zdobí dlouhý ocas s hnědě a černě pruhovaným peřím. Samička je poněkud nenápadnější, příroda jí oblékla do hnědočerného skvrnitého kabátu. Je menšího vzrůstu a má kratší ocas. Většinu svého života tráví na zemi, vzlétá pouze, když mu hrozí nějaké nebezpečí. Při letu je velmi hlučný. Na loukách a polích sbírá semena, plody a zelené části rostlin. V prvních týdnech života se živí i malými živočichy. Díky svému velmi obtížnému letu má bažant mnoho nepřátel, jeho hlavní zbraní proti nim je velký počet potomků.

Podle vyhlášky č. 245 je bažant hájen od dubna do září. V ostatních měsících ho lze lovit.

JELEN EVROPSKÝ

Jelen je naší největší spárkatou zvěří. Jelení srst bývá v létě červenavě hnědá a v zimě šedohnědá. Mláďe je červenohnědé s bílými skvrnami. Dominantou dospělého jelena je paroží, které shazuje v období od února do dubna. Forma i velikost paroží záleží na věku. Mimo jiné jsou jeleni známí svým pohybem, který vypadá velmi ladně, lehce a ušlechtilé. Parohy mu dodávají majestátnost. Jelena lze počítat mezi obyvatele vysokých a rozlehlých, zejména listnatých lesů od rovných nížin až po horskou krajinu. Vyskytuje se po celé republice. Jelení říje probíhá od září do října. Březí samice po zhruba osmi měsících porodí většinou jedno mládě, které kojí asi čtyři měsíce. Mláďe se plně osamostatní v jednom roce života, pohlavně dospívá o dva až tři roky později. Ke kolouchovi projevuje velkou náklonnost i jeho otec (možná ještě mnohem větší než k matce).

JEŽEK VÝCHODNÍ

Ježek východní má náprsenku bílou a ostny mu rostou na všechny strany. Silné kožní svaly mu dovolí se stočit do známého pichlavého klubíčka a nikoho k sobě nepustit. Hojně se vyskytují po celé České republice i v Evropě. Ježek s oblibou pobývá v okrajových částech měst, v parcích nebo řídkých lesích, kde nachází dostatek potravy. Žije podobným způsobem života jako třeba medvěd – na jaře a v létě hýří aktivitou a na pod-

zim a zimu se uklidí někam do pelišku. Přes toto období spánku se jeho tělesná teplota pohybuje kolem 5 °C. Jakmile však začne na jaře hrát sluníčko, jeho tělesná teplota se zvýší až na 35–37 °C a pomalu se probouzí k životu. Z pelišku ježky nevytáhne ani tak sluníčko jako takové, ale teplo, které vydává. Ježek je totiž spíše noční zvíře. Nebezpečná jsou pro ježky náhlá předjarní oteplování kolem 15 °C. Tato teplota ježky totiž probudí a ti pak spotřebují větší množství tukových zásob, které jim na jaře budou chybět. Poměrně štíhlou postavu si ježci udržují až do podzimu, kdy si začínají vytvářet tukové zásoby na zimu. Tyto zásoby si vytvářejí po jídání žízal, plžů, spadaneho ovoce... nejraději však mají dešťovky. Na jídelníčku se občas objeví i vajíčka. Za potravou se vydávají až několik kilometrů.

KACHNA DIVOKÁ

Samice má přírodně hnědé peří s nepřehlédnutelnou bíle olemovanou temně modrou částí křídla. Samec je tradičně oděn do pestrobarevného kabátku. Kovově zelenou hlavu zdobí žlutý zobák. Zelenou hlavu od kaštanově hnědé hrudi odděluje bílý obojek. Zbytek těla přechází od modrozelených křídel až po světle šedé břicho. Samec se též může pyšnit modrým zrcátkem na křídlech. Jak samec tak i samice mají červené až oranžové nohy. Často ji lze zahlédnout na parkových rybnících, kde si zvykla na lidi a s radostí přijme suché pečivo. Upozorňuji suché pečivo. Měkké čerstvé rohlíky či jiné pečivo ji mohou způsobit zažívací potíže. Její hlavní potravou je však hmyz a jeho larvy, malé měkkýši nebo vodní i suchozemské rostliny. Mezi ptáky patří kachna divoká mezi největší žravce. Je schopna horlivě pronásledovat rybu, červa nebo i obojživelníka.

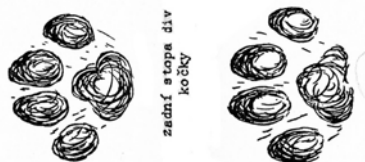

KOČKA DIVOKÁ

Na první pohled je kočka divoká o mnoho zavalitější než domestikovaná kočka domácí. Je to z toho důvodu, že se její srst stává hustější a delší jako ode-

zva na blížící se zimní čas. Její váha může vyšplhat až ke 12 kilogramům. Rovněž má větší hlavu a šedohnědé až šedožluté zbarvení s výrazným pruhováním. Krémově žluté břicho a hřbet se širokým tmavým pásem je typickou charakteristikou kočky divoké. Kočka divoká je ve volné přírodě velkou raritou. Její cílené lovení ji dostalo až na pokraj úplného vyhubení. Dnes je součástí některých národních parků. Volně v přírodě na ni narazíte na Slovensku, Německu, Rakousku, ale i v České republice. Kočka divoká je přímo přizpůsobena k životu v lesích, podhůří či vrchovinách. Jakmile se usadí, zmapuje si oblast okolo 50–100 hektarů. Loví výhradně v noci. Z 80 % se krmí hlodavci, ale i ptáky, a to až do velikosti slepic. Ve velmi výjimečných případech si smlsne i na zajíci či na divokém králíkově. Doba páření je stanovena na jarní měsíce. Partnera si vyhledává hlasitým mňoukáním. Vrhá v dubnu až v červnu. Svě mláďata opatruje a dokáže zaútočit i na člověka.

PRASE DIVOKÉ

Prase divoké je jedno z největších zvířat volně žijících v české přírodě.

Jak vypadá prase, asi každý víte. Silné, zavalité tělo na krátkých, v případě prasete divokého i rychlých nožkách. Od svého domestikovaného příbuzného se liší především barvou srsti. Ta je šedočerná, v létě se ještě přidá rezavě hnědá. Právě odtud pochází označení, které rádi používají myslivci – černá zvěř. Velmi zajímavě jsou zbarvena mláďata. Pyžamáci, jak se jim také říká, jsou černě a béžově pruhovaní. Pro divočáka je typický dlouhý rypák, kterým rozrývá zem a hledá tam potravu.

Ocas je krátký, řídce osrstěný a zakončený štětičkou. Dospělá zvířata mohou vážit i 200 kg.

Původně se divočáci vyskytovali po celé Evropě a Asii, v minulých stoletích však byl tento druh téměř vyhuben. K nám se začali opět rozšiřovat až po druhé světové válce. Díky nedostatku velkých šelem – kromě člověka, který je jejich jediným predátorem, se začali rychle množit. V těchto letech se nejen naše země potýká s jejich přemnožením. Menší i větší tlupy divočáků můžeme vidět především v rozsáhlejších smíšených lesích s hustým podrostem, a to po celé republice. I když jsou tato zvířata u nás přemnožená, lze říci, že je viděl málokdo. I takto velká zvířata totiž dokáží žít skrytým způsobem života a ubránit se tak před zraky predátorů, tedy i člověka. Přes den se divoké prase ukrývá v hustém houští nebo v rákosí u rybníku, aktivní je teprve navečer. Jeho vášní je válení se v bahnitých tůních. Po takovéto koupeli ho můžeme vidět obalené vrstvou bláta, které po zaschnutí tvoří krunýř. Po důkladné koupeli se vydá pro něco k snědku, například pro kořinky, různé plody a semena. Velmi oblíbenou pochoutkou je kukuřice a další zemědělské plodiny. Prase divoké lze považovat za velmi chytré a učenlivé zvíře, které se může stát domácím mazlíčkem stejně dobře jako pes, či kočka.

VRÁNA OBECNÁ

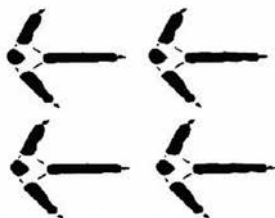
Její opeření je na celém těle černé a zobák je taktéž černý a velmi silný. Nohy jsou silné a obratné, slouží k pevnému uchycení potravy, aby ji tento pták mohl zobákem trhat. Vrána létá pomalými údery křídel a s roztaženými ručními letkami. Jedná se o poměrně velkého ptáka. Vrána může být vysoká kolem 50 centimetrů a její váha je zhruba od 540 g do 600 g. Vránu obecnou snadno poznáme podle jejího výrazného ostrého krákání. Vrána si sice vybírá místo k odpočinku nebo k hnízdění na stromech a ve vysokých keřích, je to ale především pták široké a otevřené krajiny. S oblibou se usazuje na rašeliništích, v mírně zvlněné kulturní krajině, v řídkých lesních porostech, v polopouštních oblastech i na mořském pobřeží. V našich podmínkách se tento velmi přizpůsobivý pták zdržuje často na polích, ale potkáme ho i v parcích, zahradách nebo na otevřených prostranstvích ve městech. Vrána obecná se vyskytuje téměř v celé Evropě a Asii. Některé severněji žijící populace vran jsou tažné – létají

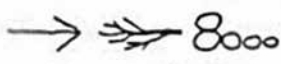
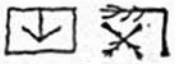
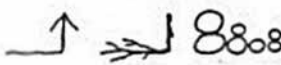
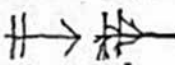
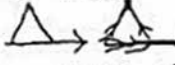
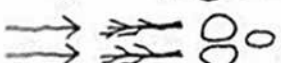
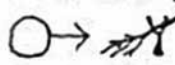
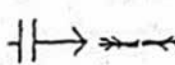
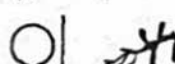
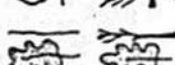
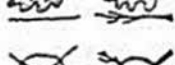
v zimě na jih. Oba evropské poddruhy vrány obecné jsou společenští a družní ptáci a zdržují se většinou po celý rok na jednom místě, kde si hledají potravu, odpočívají i se rozmnožují. Ptáci, kteří ještě nedosáhli pohlavní dospělosti, se zpravidla během léta spojují do větších volnějších hejn.

VRABEC DOMÁCÍ

Jestliže jste u vašeho domu či na vašem domě pozorovali menšího zpěvného ptáka, který má hnědou šíji, šedé čelo a temeno a černou skvrnu na hrdle (samec) nebo má vršek hlavy matně hnědý a světlé hrdlo (samice i mláďata), záda, ocas a letky v hnědých až černých odstínech a bílým břichem, máte nejspíše co dočinění s vrabcem domácím. Lze ho poznat také podle jejich švitořivého zpěvu. Lze si ho poplést s velmi podobným vrabcem polním. Ten má však menší černou skvrnu na hrdle a navíc se pyšní černou skvrnu pod uchem. Samičky úpolníka jsou stejně zbarvené jako samečci. Vrabec domácí se vyskytuje nejen v Evropě, ale po celém světě. Jedná se tedy o kosmopolitní druh. Většinou ho můžeme vidět v blízkosti lidských sídel, kde nachází místo k hnízdění a dostatek potravy. Vrabce domácí můžeme pozorovat, jak si hoduji na ovocných stromech, obilí, ale také na odpadcích, které najdou u popelnice nebo pohozené někde na zemi. Oblíbenou lahůdkou je pro ně i drobný hmyz. U dospělých ptáků převažuje rostlinná potrava. Mláďatům však rodiče dopřejí výhradně živočišnou stravu ve formě již zmíněného drobného hmyzu. Vzhledem k tomu, že vrabci u nás přezimují, jsou častými návštěvníky našich krmítek, kde kromě nich nachází potravu velká řada nejen zpěvných ptáků. Podobně jako snovači, tak i vrabec žije ve velkých skupinách a společně také hnízdí.

7. POCHODOVÉ ZNAČKY

	JDI TÍMTO SMĚREM		DOPIS ZDE
	ODBOČ VLEVO		POZOR, PŘEKÁŽK.
	ODBOČ VPRAVO		SMĚR TABOR
	POSPĚŠ SI		ROZ- DĚLTE SE
	BĚŽ VELMI RYCHLE		ODE- SEL JSEM TUDY
	POZOR! NEBEZPEČÍ TUDY NECHOĐ		PŘE- BRŮ SE
	ZASTAV SE NA 10 MINUT		VRÁ- TIM SE
	DOPIS S KROKŮ		JDI PODLE ZNA- ČENÍ
			KON- ČIM ZNA- ČENÍ

Jdi tudy

Tudy nechoď

Pozor nebezpečí

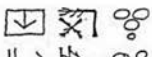
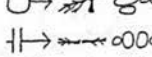
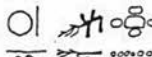
Překážka na cestě

Počkej zde

Skupina se rozdělí

Pitná voda

Tábořiště tímto
směrem

JDI TÍMTO SMĚREM		DOPIS ZDE
ODBOČ VLEVO		POZOR, PŘEKÁŽK.
ODBOČ VPRAVO		SMĚR TABOR
POSPĚŠ SI		ROZ- DĚLTE SE
BĚŽ VELMI RYCHLE		ODE- SEL JSEM TUDY
POZOR! NEBEZPEČÍ TUDY NECHOĐ		PŘE- BRŮ SE
ZASTAV SE NA 10 MINUT		VRÁ- TIM SE
DOPIS S KROKŮ		JDI PODLE ZNA- ČENÍ
		KON- ČIM ZNA- ČENÍ

